

АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ДІЯЛЬНОСТІ
ГО «ОБ'ЄДНАННЯ РОДИЧІВ
ПОЛІТВ'ЯЗНІВ КРЕМЛЯ»

ЩОДО ДОКУМЕНТУВАННЯ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ РФ ПРОТИ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

ЛИСТОПАД 2025 РОКУ

ЗМІСТ

РЕЗЮМЕ	2
МЕТОДОЛОГІЯ ТА ДЖЕРЕЛА	2
1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МАСИВУ СВІДЧЕНЬ	3
2. ГЕОГРАФІЯ ТА ОБСТАВИНИ ЗАТРИМАНЬ	4
3. ПРОФІЛЬ ПОСТРАЖДАЛИХ	5
4. ТИПОЛОГІЯ ПОРУШЕНЬ ТА КВАЛІФІКАЦІЯ ЗЛОЧИНІВ	5
5. ЛАНЦЮГИ ПЕРЕМІЩЕННЯ	6
6. УМОВИ УТРИМАННЯ	7
7. СУДОВІ ПРОЦЕСИ ТА ПОРУШЕННЯ ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД	7
8. ВІДОМОСТІ ПРО ІНШИХ ПОСТРАЖДАЛИХ ТА ШИРШИЙ КОНТЕКСТ	8
9. ВИСНОВКИ	8
10. РЕКОМЕНДАЦІЇ	8
11. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОНТЕКСТ І КУМУЛЯТИВНІ ПОКАЗНИКИ	11

РЕЗЮМЕ

Аналітичний огляд за листопад 2025 року підготовлено на основі аналізу 20 свідчень осіб, які зазнали незаконного позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, а також їхніх близьких. Свідчення охоплюють період 2022–2025 років і стосуються затримань цивільних осіб на тимчасово окупованих територіях України та подальшого утримання на окупованих територіях і в Російській Федерації.

Аналіз свідчень вказує на наявність системних і повторюваних патернів незаконного позбавлення особистої свободи, що супроводжується катуваннями, жорстоким поведінням, насильницькими зникненнями, примусовими переміщеннями та грубими порушеннями права на справедливий суд. Затримання, як правило, здійснюються без будь-яких правових підстав, із приховуванням інформації про місцезнаходження осіб, використанням неофіційних місць утримання та подальшим етапуванням до СІЗО або пенітенціарних установ на окупованих територіях чи в РФ.

Задokumentовані практики свідчать, що незаконне позбавлення особистої свободи використовується не як поодинокий захід, а як інструмент залякування, контролю цивільного населення та переслідування осіб, які сприймаються окупаційною владою як нелояльні. Сукупність виявлених порушень вказує на можливу кваліфікацію таких дій як воєнних злочинів і злочинів проти людяності, що підкреслює необхідність їх подальшої фіксації, правової оцінки та використання в національних і міжнародних механізмах притягнення винних до відповідальності.

МЕТОДОЛОГІЯ ТА ДЖЕРЕЛА

Аналітичний огляд підготовлено на основі якісного аналізу свідчень осіб, які були незаконно позбавлені особистої свободи внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, а також свідків таких подій. Ключовим джерелом інформації стали напівструктуровані інтерв'ю з постраждалими та їхніми близькими, зібрані документаторами у листопаді 2025 року із дотриманням принципів інформованої згоди, безпеки та знеособлення.

Крім безпосередніх свідчень, під час аналізу використовувалися матеріали кримінальних проваджень, про існування або зміст яких повідомляли опитані (зокрема, витяги з ЄРДР, повідомлення слідчих органів, процесуальні документи), а також надані постраждалими або згадані ними копії медичних документів, довідки про стан здоров'я після звільнення, рішення або матеріали де-факто «судів» окупаційних адміністрацій, повідомлення про затримання чи етапування.

Додатково враховувалися дані з відкритих джерел, на які посилалися свідки, зокрема публікації засобів масової інформації, повідомлення правозахисних організацій, інформація міжнародних організацій (включно з МКЧХ), а також відповіді державних органів України на інформаційні запити

родичів постраждалих щодо місця перебування, статусу або розшуку незаконно позбавлених свободи осіб. Сукупне використання цих джерел дало змогу здійснити перехресну верифікацію окремих фактів, виявити спільні патерни та підготувати узагальнений аналітичний огляд у межах стандартів документування порушень міжнародного гуманітарного та міжнародного кримінального права.

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МАСИВУ СВІДЧЕНЬ

Впродовж листопада 2025 року документаторами зібрано двадцять свідчень, які стосуються незаконного позбавлення особистої свободи цивільних осіб представниками збройних формувань Російської Федерації та підконтрольних їй окупаційних адміністрацій у період 2022 — 2025 років. Свідчення включають як прямі показання постраждалих, так і детальні свідчення близьких родичів, які перебувають у постійному контакті з утримуваними особами або здійснюють їх пошук.

Усі задокументовані випадки мають ознаки серйозних порушень міжнародного гуманітарного права, міжнародного кримінального права та міжнародного права прав людини, зокрема заборони свавільного затримання, катувань, насильницьких зникнень і права на справедливий суд. Зокрема, свідки та потерпілі від незаконного позбавлення особистої свободи зазначали:

- «Катували з різною інтенсивністю, час катування не можу назвати. Били по животу, хто саме мені невідомо. Після катувань мене знудило. Їсти дали лише один раз».
- «У Сімферополі годують краще, ніж у Маріуполі, де часто давали зіпсовану їжу, тут вона більш-менш нормальна, але годують як собак. У Маріуполі можна було лягти, а у Сімферополі суворі правила — або стоїш, або сидиш, спати дозволяється лежачи, але весь день треба стояти, бо вважається, що якщо сидиш, то порушуєш режим. До душі виводять на 5 хвилин раз на тиждень, за цей час треба встигнути роздягнутися, помитися й одягтися».
- «Під час катувань у Сімферополі мене змушували ставати обличчям до стіни, ноги розставлені, на голову одягали сміттєвий пакет, били по нирках, ногах, ламали ребра».
- «Запитували, чи я відправляв гроші на підтримку Збройних сил України, чому не підписав контракт із «Росатомом». Вони перевірили мій телефон, де були збережені українські патріотичні гасла. Після цього почали бити».
- «Умов утримання не було — камеру не провітрювали, прогулянок не давали. Приблизно о 10-й ранку щодня заходили військові або працівники так званої «поліції», називали прізвища, когось забирали на

допити, били, іноді катували струмом».

- «Формальний адміністративний суд відбувся за «нецензурні висловлювання у громадському місці», але у вказаний час особа перебувала у відділенні ФСБ. Їй дали 12 діб адміністративного арешту. Це була повна фікція, аргументи адвоката не розглядалися, свідків затримання не викликали. Так окупанти роблять з усіма затриманими, спершу оформлюють адмінзатримання, а потім фабрикують справу».
- «Коли мамі ставало погано або вона втрачала свідомість, допомогу надавали інші жінки в камері, а конвоїри лише формально реагували. Харчування було жахливим, фактично затримані у СІЗО виживали за рахунок посилок від родичів».

2. ГЕОГРАФІЯ ТА ОБСТАВИНИ ЗАТРИМАНЬ

Затримання відбувалися переважно на тимчасово окупованих територіях півдня та сходу України, а також в Автономній Республіці Крим: Херсонська область (Скадовськ, Нова Каховка, Степанівка (2), Іванівка, Горностаївка, Білозерка), Запорізька область (Благовіщенка, Дніпровка, Дніпрорудне), Донецька область (Маріуполь, Амвросіївка, Микільське, Новоолександрівка), Харківська область (Ізюм, Гусарівка), Сумська область (Великий Бобрик), АР Крим (Севастополь, Ялта). У низці випадків затримання відбувалися безпосередньо на блокпостах або під час перетину адміністративної межі з Кримом. Всього задокументованих випадків свавільного затримання та позбавлення особистої свободи на тимчасово окупованих територіях:

Херсонської області — 7 випадків.

Донецької області — 4 випадки.

Запорізької області — 3 випадки.

Харківської області — 2 випадки.

Автономної Республіки Крим — 2 випадки.

Сумської області — 1 випадок.

У понад двох третинах випадків затримання здійснювалися без пред'явлення будь-яких документів, без пояснення причин та без повідомлення родичів про місце утримання. Особи, які здійснювали затримання, часто не представлялися, перебували у військовій або цивільній формі без розпізнавальних знаків, використовували маски або пов'язки, що унеможливлює їх ідентифікацію.

На підставі аналізу задокументованих свідчень простежується чіткий перелік реальних та потенційних підстав переслідування, які використовувалися окупаційними органами РФ як формальні або неформальні приводи для незаконного позбавлення особистої свободи. Переважними причинами стали звинувачення у так званій «державній зраді», «шпигунстві», «тероризмі» або «підготовці теракту», які у більшості випадків ґрунтувалися на проукраїнській громадянській позиції, публічній підтримці Украї-

ни, зокрема через соціальні мережі, волонтерську допомогу ЗСУ (фінансування, закупівля дронів), або фактах реальної чи уявної співпраці з українськими військовими та територіальною обороною. Окрему групу становлять випадки переслідування через професійну діяльність або минулий статус (служба в поліції, робота на стратегічних об'єктах, зокрема Запорізькій АЕС), а також через родинні зв'язки з військовослужбовцями Сил Оборони України. Частина викрадень та затримань має ознаки свавільних репресивних дій з метою залякування місцевого населення та «фільтрації» цивільних осіб.

3. ПРОФІЛЬ ПОСТРАЖДАЛИХ

Абсолютна більшість задокументованих випадків стосується цивільних осіб. Серед постраждалих – працівники цивільних професій (продавці, інженери, маркетологи, охоронці), родичі військовослужбовців, колишні військові або особи з досвідом служби у правоохоронних органах, які на момент затримання не перебували на службі. Зафіксовано також випадки затримання осіб з інвалідністю та осіб із тяжкими хронічними захворюваннями.

Гендерний аналіз зібраних свідчень вказує на те, що переважну більшість затриманих становили чоловіки, однак щонайменше у чверті випадків йдеться про жінок. У кількох свідченнях наголошується на специфічній вразливості жінок під час утримання, зокрема у зв'язку з відсутністю належної медичної допомоги та психологічним тиском.

4. ТИПОЛОГІЯ ПОРУШЕНЬ ТА КВАЛІФІКАЦІЯ ЗЛОЧИНІВ

Усі проаналізовані випадки охоплюють незаконне позбавлення особи своєї свободи. У значній частині свідчень додатково зафіксовано інші тяжкі порушення міжнародного гуманітарного права та міжнародного права прав людини, зокрема катування та жорстоке поводження, що проявлялися у застосуванні електричного струму, побиттях, удушенні, тривалому утриманні в стресових позах, позбавленні їжі, сну та медичної допомоги. Окремі свідчення містять відомості про смерть інших затриманих внаслідок катувань, а також про катування та нелюдське поводження над особою з інвалідністю (“били струмом, поводитися з ним по-звірячому”).

Також системно фіксується практика фабрикації кримінальних справ за статтями кримінального законодавства РФ про «державну зраду» (ст. 275 Кримінального кодексу РФ), «шпигунство» (ст. 276 Кримінального кодексу РФ), «здійснення терористичного акту» (ст. 229 «Кримінального кодексу» терористичної організації «ДНР»), «участь у терористичному співтоваристві» (ст. 205.4 Кримінального кодексу РФ), «участь у незаконних збройних формуваннях» (ст. 208 Кримінального кодексу РФ), а також адміністративні арешти за формальні порушення (наприклад, «порушення комендантської години» та «нецензурні висловлювання у громадсько-

му місці»), які фактично використовуються як інструмент подальшого утримання.

Загалом, серед виявлених у листопаді 2025 року сімнадцяти цивільних осіб, незаконно позбавлених особистої свободи, щодо дев'яти осіб було ініційовано кримінальні справи. Із них семеро осіб відбувають покарання на підставі винесених щодо них вироків. П'ятеро осіб перебувають у стані інкомунікадо утримання або вважаються зниклими безвісти, тоді як четверо були звільнені поза межами офіційних процедур.

5. ЛАНЦЮГИ ПЕРЕМІЩЕННЯ

Аналіз 20 свідчень свідків та осіб, які зазнали незаконного позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, дозволяє реконструювати типові ланцюги переміщення затриманих осіб, а також визначити їхні кількісні та просторові характеристики. Отримані дані свідчать про системний характер багатоетапних перевезень, що використовуються як інструмент контролю, дезорієнтації та приховування місць утримання.

У 16 з 20 проаналізованих свідчень (80%) зафіксовано два і більше етапів переміщення між різними місцями несвободи. У 9 випадках (45%) кількість задокументованих переміщень становила три і більше локації до моменту остаточного розміщення або початку формалізованого кримінального переслідування. Середня кількість переміщень на одну особу за наявними свідченнями становить від 2 до 4 етапів, при цьому проміжки між ними варіювалися від кількох днів до кількох тижнів. У 7 випадках (35%) затримані не були проінформовані про місце свого перебування протягом більш ніж одного місяця, що створювало стан фактичної невизначеності та відповідає ознакам тимчасового насильницького зникнення.

Первинні затримання відбувалися переважно на тимчасово окупованих територіях півдня та сходу України; під час фільтраційних заходів, обшуків або перевірок документів; у приватних помешканнях, на блокпостах або в місцях роботи затриманих осіб. У 14 із 20 випадків первинне утримання здійснювалося у неофіційних або тимчасових місцях несвободи, зокрема в підвальних приміщеннях, будівлях місцевих адміністрацій, відділеннях поліції окупаційних структур або пристосованих промислових об'єктах. Саме на цьому етапі у 11 свідченнях (55%) зафіксовано застосування фізичного або психологічного насильства, включно з побиттям, погрозами, позбавленням сну та імітацією страт.

Подальші етапи переміщення демонструють повторювані маршрути, які можна умовно поділити на дві основні моделі. Перша модель передбачає внутрішнє переміщення в межах тимчасово окупованих територій України. У 8 випадках (40%) затриманих переводили між кількома населеними пунктами або місцями утримання без перетину державного кордону. Такі переміщення часто супроводжувалися повною ізоляцією від зовнішнього світу та

відсутністю будь-якої реєстрації (інкомунікадо утримання). Зокрема, особи затримувалися на території Запорізької області (м. Енергодар, м. Мелітополь, населені пункти Василівського району), після чого первинно утримувалися у підвальних приміщеннях або ізоляторах тимчасового тримання на місці затримання (зокрема, у м. Енергодар та м. Мелітополі). Надалі частину затриманих переміщували до м. Мелітополь для «слідчих дій» та псевдосудових процесів, після чого здійснювалося подальше етапування до СІЗО №2 у м. Маріуполі, СІЗО №1 міста Донецька та/чи СІЗО №2 міста Сімферополя.

Друга, більш тяжка модель, зафіксована у 7 свідченнях (35%), передбачає переміщення з тимчасово окупованих територій України на територію Російської Федерації. У цих випадках маршрути включали: вивезення до транзитних пунктів на окупованих територіях; подальше етапування через прикордонні райони; розміщення у слідчих ізоляторах, колоніях або інших місцях несвободи на території РФ. До прикладу, після утримання у місті Севастополі одну з осіб етапували через Краснодар (РФ), Волгоград (РФ), Казань (РФ), Іркутськ (РФ) до Улан-Уде (Республіка Бурятія, РФ). Інших осіб після обвинувальних вироків етапували з тимчасово окупованих територій України до Саратовської області (РФ) та Республіки Мордовія (РФ). Свідки зазначали, що під час таких перевезень їм часто зав'язували очі, змінювали транспортні засоби або не повідомляли жодної інформації про напрямок руху.

6. УМОВИ УТРИМАННЯ

У 12 із 20 свідчень (60%) багаторазові переміщення супроводжувалися погіршенням умов утримання: зменшенням доступу до їжі, води, медичної допомоги та зв'язку із зовнішнім світом. У 10 випадках (50%) умови утримання на наступних етапах оцінювалися як гірші або значно гірші порівняно з попередніми. Переміщення часто мали не лише логістичну, а й каральну функцію, слугуючи засобом додаткового тиску та покарання за відмову співпрацювати або надавати свідчення. Умови утримання загалом характеризуються як перенаселені, антисанітарні, з обмеженим доступом до води, їжі, ліків та прогулянок. Місця утримання також не є адаптованими до потреб осіб з інвалідністю, що додатково використовується як засіб тиску на утримуваних осіб та їх родичів. У кількох випадках зазначено, що в камерах, розрахованих на 4–6 осіб, утримувалося від 15 до 40 і більше людей. Контакти з адвокатами та родичами системно обмежуються або повністю забороняються, листування піддається цензурі.

7. СУДОВІ ПРОЦЕСИ ТА ПОРУШЕННЯ ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД

У більшості випадків так звані «судові розгляди» відбуваються з грубими порушеннями базових гарантій справедливого суду. Свідчення вказують на закриті судові засідання, недопуск родичів, формальний характер захисту державними адвокатами, використання “доказів”, отриманих під впливом катувань, та відсутність ефективних засобів оскарження. Вироки,

що згадуються у свідченнях, сягають 14–16 років позбавлення волі, без реального доведення вини.

8. ВІДОМОСТІ ПРО ІНШИХ ПОСТРАЖДАЛИХ ТА ШИРШИЙ КОНТЕКСТ

Більшість свідків повідомляють про інших затриманих, з якими вони перебували разом, або про відомі їм випадки катувань, смертей чи зникнень. Це свідчить про масовий і системний характер практики незаконного позбавлення свободи, що виходить далеко за межі індивідуальних випадків і вказує на наявність узгодженої політики переслідування цивільного населення.

9. ВИСНОВКИ

Сукупність проаналізованих свідчень дозволяє констатувати наявність стійких патернів незаконного позбавлення особистої свободи, катувань, насильницьких зникнень та імітації «правосуддя» на тимчасово окупованих територіях України. Ці дії мають ознаки воєнних злочинів і злочинів проти людяності у розумінні Римського статуту МКС та потребують подальшої системної фіксації, правової кваліфікації та використання у національних і міжнародних механізмах притягнення до відповідальності.

Виявлені кількісні показники та географія переміщень затриманих підтверджують, що незаконне позбавлення особистої свободи здійснюється не як ізольований акт, а як процес, що включає серію координованих дій різних структур. Повторюваність маршрутів, схожість умов утримання та багатоетапність перевезень свідчать про наявність організованої практики, що має значення для кваліфікації відповідних діянь як воєнних злочинів та злочинів проти людяності. Реконструкція ланцюгів переміщення дозволяє не лише встановлювати індивідуальні обставини конкретних випадків, а й ідентифікувати системні патерни, які можуть бути використані для подальших кримінальних розслідувань, адвокації та міжнародного правового реагування.

10. РЕКОМЕНДАЦІЇ

З огляду на результати аналізу свідчень свідків та осіб, незаконно позбавлених особистої свободи внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, а також виявлені повторювані патерни порушень міжнародного гуманітарного та міжнародного кримінального права, доцільним є вжиття таких заходів:

Загальна частина:

- 1. Правоохоронним органам, державним установам, міжнародним інституціям, неурядовим та міжнародним організаціям — необ-**

хідно забезпечити безперервне системне документування фактів незаконного позбавлення особистої свободи, включно з обставинами затримання, місцями та умовами утримання, ланцюгами переміщення затриманих осіб, застосуванням катувань і жорстокого поводження, а також пов'язаними з цим судовими або псевдосудовими процесами. Така документація має здійснюватися з урахуванням стандартів допустимості доказів у національних та міжнародних кримінальних провадженнях.

2. **Правоохоронним органам** – зібрані свідчення мають бути інтегровані в роботу органів досудового розслідування України та використовуватися для кваліфікації відповідних діянь як воєнних злочинів та, за наявності необхідних елементів, злочинів проти людяності, зокрема насильницьких зникнень, незаконного ув'язнення, катувань та переслідування цивільного населення.
3. **Державним установам** – держава має забезпечити належне визнання статусу осіб, які зазнали незаконного позбавлення особистої свободи, включно з доступом до соціального, правового та психологічного захисту. Процедури такого визнання повинні бути людиноцентричними, не покладати надмірного тягара доказування на постраждалих та враховувати специфіку злочинів, учинених в умовах окупації.
4. **Правоохоронним органам, державним установам, міжнародним інституціям, неурядовим та міжнародним організаціям** – необхідно посилити міжнародну співпрацю з метою обміну інформацією щодо місць утримання цивільних заручників, умов їхнього утримання та відповідальних осіб, а також використовувати зібрані матеріали в міжнародних механізмах, зокрема в рамках МКС, універсальної юрисдикції та санкційних режимів.
5. **Правоохоронним органам, державним установам, міжнародним інституціям, неурядовим та міжнародним організаціям** — доцільним є подальший регулярний аналіз свідчень постраждалих як інструменту виявлення нових тенденцій, оновлення типології порушень та оцінки еволюції практик незаконного позбавлення особистої свободи в контексті триваючої збройної агресії.

Спеціальна частина:

6. **Правоохоронним органам** — з метою належної кримінально-правової оцінки та підвищення ефективності розслідувань доцільно виокремлювати етапування та примусове переміщення цивільних осіб, зокрема депортацію на територію Російської Федерації, як самотійні епізоди міжнародних злочинів. Такі дії мають документуватися окремо від первинного незаконного затримання та включати встановлення ролі конвоїв, адміністрацій місць не-свободи, а також так званих «судових» органів на тимчасово окупованих територіях. Відповідні факти мають ставати підставою для відкриття окремих кримінальних проваджень за статтею 438 Кримінального кодексу України, з урахуванням кумулятивного характеру

порушень міжнародного гуманітарного права.

7. **Правоохоронним органам, державним установам** – особливу увагу слід приділяти проведенню судово-медичних та судово-психіатричних експертиз відповідно до Стамбульського протоколу ООН. Йдеться, зокрема, про фіксацію наслідків катувань і жорстокого поводження, включно з травмами від електричного струму, систематичних побиттів, а також психологічних розладів, зокрема посттравматичного стресового розладу. Доцільним є формування централізованого банку таких експертних висновків, який дозволив би забезпечити сталість доказової бази, уникнути повторної травматизації потерпілих та сприяти встановленню типових патернів насильства.
8. **Правоохоронним органам, державним установам** – важливим елементом доказової стратегії має стати системне збирання та фіксація документальних підтверджень, пов'язаних із реєстрацією утримуваних осіб. Це включає листування та підтвердження від Міжнародного комітету Червоного Хреста, дані про реєстрацію в місцях не-свободи, інформацію про «доставлення» та індивідуальні ідентифікатори Федеральної служби виконання покарань РФ, а також виписки з так званих «особистих кабінетів» або електронних систем обліку. Окремо має фіксуватися практика відмов «призначених» або підконтрольних окупаційній владі адвокатів передавати матеріали справ родинам або представникам потерпілих, як елемент перешкоджання праву на захист і доступу до інформації.
9. **Правоохоронним органам, державним установам** – окремого процесуального підходу потребує кваліфікація діяльності так званих «судів» на тимчасово окупованих територіях. Затримання цивільних осіб у залах таких «судів», винесення незаконних вироків та подальше етапування за межі окупованої території до РФ доцільно документувати як комплексний злочин, що поєднує незаконне позбавлення свободи, позбавлення права на справедливий суд та депортацію цивільного населення.
10. **Органам виконавчої влади соціального та гуманітарного блоку, зокрема Міністерству соціальної політики, Міністерству охорони здоров'я та Міністерству внутрішніх справ** – актуальним є розвиток спеціалізованих програм лікування та реабілітації осіб, звільнених з місць незаконного утримання. Такі програми мають охоплювати лікування хронічних захворювань і ускладнень, зокрема серцево-судинних та ниркових патологій, наслідків тривалого голодування (анорексія, критичний дефіцит ваги), стоматологічної шкоди, а також забезпечувати довготривалу психосоціальну підтримку родин осіб, які перебувають у стані інкомунікадо утримання або вважаються зниклими безвісти. Паралельно необхідно посилити технічну взаємодію з Міжнародним комітетом Червоного Хреста з метою верифікації маршрутів переміщення та актуального статусу утримуваних осіб.
11. **Міністерству закордонних справ України** – проводити адвокацію

доступу МКЧХ до конкретних слідчих ізоляторів та колоній на території РФ, де, за задокументованими свідченнями, утримуються цивільні особи, незаконно позбавлені особистої свободи. Ідеться, серед іншого, про установи у Краснодарі, Волгограді, Казані, Іркутську, Республіці Бурятії, Саратовській області та Республіці Мордовія.

- 12. Міжнародним інституціям та правозахисним неурядовим організаціям** – доцільно використовувати задокументовані маршрути переміщення, умови утримання, кваліфікації за статтями кримінального законодавства РФ та описані практики поводження з утримуваними особами для підготовки цільових подань до Міжнародного кримінального суду, спеціальних процедур ООН з питань катувань та насильницьких зникнень, а також для ініціювання персональних і секторальних санкційних режимів щодо Федеральної служби виконання покарань РФ та пов'язаних із нею «судових» і адміністративних ланок.

11. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОНТЕКСТ І КУМУЛЯТИВНІ ПОКАЗНИКИ

З 2022 року документаторами ГО «Об'єднання родичів політв'язнів Кремля» було встановлено та опитано понад 620 осіб — свідків та постраждалих від насильницьких зникнень, свавільних затримань та інших міжнародних злочинів проти цивільного населення. Задокументовані порушення включають, передусім, незаконне позбавлення особистої свободи, а також обстріли цивільної інфраструктури, привласнення окупаційними силами приватного майна та інші пов'язані злочини.

Станом на 30 листопада 2025 року встановлено та задокументовано інформацію про 463 цивільні особи, яких було незаконно позбавлено особистої свободи в контексті збройної агресії Російської Федерації проти України. З них 17 осіб були виявлені та задокументовані під час документування свідчень у листопаді 2025 року.

Документування воєнних злочинів і підготовку цього аналітичного огляду здійснили Відділ документування та Відділ досліджень і аналітики ГО «Об'єднання родичів політв'язнів Кремля».

Цей звіт спирається на технологічні ресурси бази даних I-DOC, розробленої мережею Case Matrix Network та наданої за підтримки нашого партнера, Норвезького Гельсінського комітету, міжнародної правозахисної організації, що базується в Норвегії та займається просуванням та захистом прав людини, демократичних цінностей та верховенства права.

Проект з документування реалізується за підтримки Норвезького Гельсінського комітету (Norwegian Helsinki Committee, NHC).

Погляди та висновки, викладені в цій публікації, належать виключно авторам і не обов'язково відображають позицію NHC.

ГО “Об’єднання родичів політв’язнів Кремля”

 info@relativespp.org

 <https://www.relativespp.org>

 <https://www.facebook.com/relativespp>